

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 25 febr. 1892, kl. 1 e. m.

*Laguskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående
framläggande af förslag till lag rörande sådana bevis,
som det skall åligga presterskapet att utfärda.*

I en inom Andra Kammaren väckt, till laguskottet hänvisad motion, n:o 146, anför herr *O. W. Redelius*: »Kongl. Maj:ts förordning den 11 juli 1753 föreskrifver '— — att så snart någor för begånget brott gripes, skall wederbörande Kronobetient taga skrifteligt bevis af presterskapet — —, hurudan hans kunskap i Christendomen är, samt huru hans lefverne och förhållande varit, hvilket bevis bör, tå then brotslige för rätta ställes, hos Domaren ingifvas och sedan ransakningen åtfölja — —' etc. 1863 den 10 april utfärdade kongl. fångvårdsstyrelsen sitt bekanta cirkulär (se n:o 17 i 1863 års författningssamling), hvori begäres '— — ej mindre att Domkapitlen måtte uppmana vederbörande presterskap, att, rörande häktade personer, utfärda fullständiga prestbevis i enlighet med det formulär, som här efteråt meddelas, än äfven att Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande behagade tillse, det fullständigt prestbetyg, rörande häktad person, må vara anskaffadt — —' etc. 1865 den 20 januari utfärdades kongl. förordning angående förändrade stadganden i afseende på frejdbervis, hvori förklaras, '— — att i de fall, då enligt särskilda författningar, det är presterskapet anbefaldt att meddela betyg om personers frejd, dermed allenast förstås intyg, huruvida den ifrågavarande personen, vid den tid, då frejdbetyget meddelas, är i följd af domstols utslag, deri ändring ej skett, förlustig medborgerligt förtroende för alltid eller på viss tid, i hvilket fall betyget skall innehålla uppgift såväl om dagen, då utslaget blifvit

gifvet, som, der detsamma ej meddelats af Kongl. Maj:t, om tiden, hvarinom besvär deremot skolat anföras; dock att prestbevis, som för flyttning från en församling till annan meddelas, jemväl skall, med afseende å kyrkotukten, innehålla, ej allenast huruvida den ifrågavarande personen då är, i följd af begånget brott, från delaktighet i den Heliga Nattvarden utestängd eller, genom domstols utslag, blifvit för brott under framtiden stäld, utan äfven huruvida den flyttande är vorden enligt kyrkolagen varnad att från Nattvarden sig afhålla, eller vid den tid, då betyget utfärdas, är stäld under sådan kyrkotukt, som enligt kongl. förordningen den 21 mars 1862 af kyrkorådet utöfvas — —' etc.

Uppenbart är, att denna 1865 års förordning skiljer emellan *frejdbevis* och *flyttningsbevis*, så att det senare skall innehålla mer än det förra, i följd hvaraf frejdbevis icke kan kallas '*fullständigt*' prestbevis, då det icke får innehålla allt, hvad i ett flyttningsbevis skall meddelas. Här af framgår, att den ej blott hos prester, men äfven hos domstolar och enskilde gängse föreställningen om skilnad mellan *frejdbevis* och *fullständigt* prestbevis icke är uppfunnen af presterna, men är grundad i författningarna. Tillämpningen har ock blifvit derefter. Domstolar hafva äfven efter år 1865 ansett sig oförhindrade att affordra presterna och de senare att meddela fullständigt prestbevis enligt fångvårdsstyrelsens ofvannämnda formulär. Ja, ännu 1892 har, så vidt man kan sätta tro till tidningsuppgifter, domstol affordrat prest sådant bevis.

Men den ändring hade, fortsätter motionären, inträdt efter den 3 mars 1891, att presterna numera vägrade att meddela dylikt bevis. 1891 den 3 mars meddelade nemligen Kongl. Maj:t utslag i ett särskildt, af Riksdagens justitieombudsman mot en viss prest anhängiggjort mål, för det presten, sedan häradsrätten genom utslag affordrat honom fullständigt prestbevis, meddelat ett sådant i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvannämnda formulär, i hvilket utslag ogillats det förfarandet som öfverklagats, att presten i beviset intagit mer angående den åtalade personens lefverne, än blott hans vid tillfället egande frejd.

Om nu den ifrågavarande personen, för hvilken det klandrande beviset utfärdades, vid tillfället varit *häktad*, så hade nämnda Kongl. Maj:ts utslag den 3 mars 1891 varit ett viktigt prejudikat i fråga om lagligheten att enligt *domstols utslag* meddela *fullständigt* prestbetyg för *häktad* person, i enlighet med 1863 års formulär. Men olyckligt för denna frågas bedömande, hade personen i fråga icke varit *häktad* vid omskrifna tillfälle. Derför föll åtalet och domen i fråga *utanför* spörsmålet, huruvida fång-

vårdsstyrelsens cirkulär af 1863 för *närvarande* kunde anses gällande. Att domstol ännu 1891 kunde affordra prest frejdbewis i enlighet dermed, och en Konungens befallningshafvande häri ginge domstolen till handa, vittnade, så vida tidningsnotisen vore riktig, att myndigheter ännu funnes, som ansåge 1863 års cirkulär ännu gällande. Om så skulle vara förhållandet, funnes tre så i materielt som i formelt hänseende skiljaktiga prestbevis, hvori vitsord om frejd kunde och borde förekomma:

1:o. Frejdbewis	} enligt 1865 års förordning,
2:o. Flyttningsbevis	
3:o. »Fullständigt» prestbevis för <i>häktad</i> person enligt 1753 och 1863 års cirkulär, då <i>domstol</i> sådant fordrar.	

Att icke heller allmänna meningen vore på det klara i denna sak, visade sig af det faktum, att prest klandrades, både då han *meddelade* och då han *icke meddelade* sådant betyg, som här ofvan under n:r 3 vore omnämndt.

En så viktig sak, som intyg angående en persons frejd, borde icke få bero på administrativt godtycke. Allmän *lag* borde bestämma, hurudana frejdbewis skulle meddelas för olika ändamål och under olika förhållanden. Men i samma författning, hvori lagstadgades angående frejdbewis, torde ock, af lätt insedda skäl, böra inrymmas bestämmelser om *alla* slags bevis, som det tillkomme presterskapet att å embetets vägnar utfärda för olika ändamål, ej mindre på begäran af offentlig myndighet, än äfven på begäran af enskilde.

Motionären hemställer följaktligen:

»att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till *lag* angående alla sådana bevis, som det åligger presterskapet att utfärda.»

Såsom utskottet redan vid 1879 års riksdag i anledning af en då föreliggande framställning i ämnet hade tillfälle att framhålla, kan det icke förnekas, att den brist på öfverensstämmelse, som förefinnes emellan fångvårdsstyrelsens af motionären åberopade cirkulär den 10 april 1863 samt senare föreskrifter i fråga om frejdbetygs innehåll, måste vålla olägenheter och, på sätt motionären vid innevarande riksdag särskildt framhållit, hos presterskapet framkalla en viss tveksamhet vid fullgörandet af dess embetspligt i förevarande afseende. Om sålunda vid öfvervägande

här af utskottet icke kan undgå att finna, att en lagstiftningsåtgärd — dervid enligt utskottets förmenande särskildt borde tillses, att man icke i sin sträfvan att råda bot på det af motionären öfverklagade förhållandet för domstolarne försvårade eller betoge dem möjligheten att under en tillförlitlig form förskaffa sig de upplysningar rörande förbrytares föregående lif, som för dem äro af vigt så väl för tillämpning af de i lag stadgade straff för återupprepande af vissa förbrytelser som för en rättvis straffmätning i allmänhet — är af verkligt behof påkallad, så anser likväl utskottet sig vara förhindradt att för närvarande tillstyrka vidtagandet af en dylik åtgärd. Skälet härtill är, att den fråga, hvars lösning af den föreliggande motionen åsyftas, sedan någon tid tillbaka är i hela sin omfattning föremål för komitéarbeten, afsedda att förbereda en uttömmande lagstiftning i ämnet. I sådant afseende vill utskottet till en början erinra, hurusom — efter det Riksdagens dåvarande justitieombudsman med framhållande deraf att gällande anordningar för beredande af tillfälle för allmänna åklagarne och de lagskipande myndigheterna att erhålla kännedom om bestraffningar, ådömda för brott tilltalade personer, icke vore tillfredsställande, i skrifvelse den 29 november 1879 hos Kongl. Maj:t gjort framställning om inrättande i hufvudstaden af en för hela riket gemensam anstalt, motsvarande de i Frankrike och flera andra främmande länder införda så kallade »casiers judiciaires», från hvilken anstalt, dit uppgifter angående dömda förbrytare borde af domstolar, domare och fängelseföreståndare öfverlemnas, åklagare och domstolar skulle ega att på anfordran erhålla upplysningar rörande nämnde förbrytare, äfvensom i sammanhang härmed framställt förslag om vissa åligganden för predikanterna och föreståndarne vid rikets fängelser, samt i utlåtanden, som af fängelsestyrelsen och åtskilliga andra myndigheter häröfver blifvit afgifna, tillika blifvit ifrågasatt att, i stället för ofvan berörda anstalt, den på grund af nådiga cirkuläret den 1 juni 1877 under tillsyn af hufvudstadens polisstyrelse utgifna tidningen »Polisunderrättelser» skulle komma att innehålla ifrågasvarande upplysningar — Kongl. Maj:t den 11 september sistlidne år uppdragit åt en komité att undersöka och utreda, hvilka åtgärder med anledning af berörda framställningar lämpligen borde vidtagas samt ej mindre inkomma med utlåtande i nämnda hänseende än äfven afgifva förslag till de förändrade eller nya lagbestämmelser, som för ändamålets vinnande funnes erforderliga.

Enligt hvad utskottet inhemtat, lärer också den komité, hvilken har sig uppdraget att utarbета förslag till ändringar i gällande kyrkolagstift-

ning, vara betänkt på att i sammanhang med framläggandet af en ny författning rörande kyrkotukten tillika afgifva förslag dels till lag angående frejd- och flyttningsbetyg, som af presterskapet utfärdas, dels ock till kungörelse om uppgifter till presterskapet angående personer, hvilka förklarats förlustige medborgerligt förtroende.

Slutligen föreligger för närvarande till Kongl. Maj:ts pröfning ett af den komité, som varit tillsatt för utarbetandet af förslag till kyrkoskrifningens ordnande, den 2 december 1890 afgifvet betänkande, deri framlagts särskilda, af formulär åtföljda förslag angående innehållet af så väl flyttningsbetyg som arbets-, frejd- och hinderslöshetsbetyg.

Då det vid nu angifna förhållanden icke torde vara lämpligt, att Riksdagen redan nu, på enskild motionärs hemställan, gör någon framställning i förevarande ämne, föranlåtes utskottet tillstyrka,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.